

Region Midtjylland
Skottenborg 26
Postboks 21
8800 Viborg

Codex Advokater P/S
Ny Carlsberg Vej 80
1799 København V

1. november 2021

Journalnr.: 221371

Advokat:
Jacob Brandt
jab@codexlaw.dk

Sekretær:
Nadja Holmgaard Knudsen /JAB.
nhk@codexlaw.dk

Afværge af jord- og grundvandsforurening - Cheminova

1 Indledning og problemstilling

I forbindelse med revurdering af Cheminova A/S' miljøgodkendelse har Miljøstyrelsen fundet anledning til at overveje, om Ringkjøbing Amts påbud af 30. juni 1981 (østområdet) og 26. april 1983 (sydområdet), som delvist er indarbejdet i virksomhedens miljøgodkendelse, skulle anses for efterlevet. Miljøstyrelsen traf den 12. oktober 2021 afgørelse om, at påbuddene skulle anses som efterlevet. Miljøstyrelsen vurderede som et element heri hjemmelsgrundlaget for de oprindelige påbud.

Region Midtjylland afgav i processen flere høringssvar, hvori det blev problematiseret, at Miljøstyrelsen traf den påtænkte afgørelse. Høringssvarene gav ikke anledning til, at Miljøstyrelsen ændrede sit udkast til afgørelse om at anse de oprindelige påbud som efterlevet.

Region Midtjylland har anmodet om, at vi – så kortfattet som muligt – foretager en vurdering af Miljøstyrelsens endelige afgørelse, herunder i lyset af Miljøstyrelsens håndtering af regionens høringssvar, beskriver regionens handlemuligheder og afgiver vores anbefaling til sagens videre håndtering.

Sagen drejer sig i forhold til udeståenderne i ovennævnte påbud om afværgeforanstaltninger i form af oppumpning af forurenede grundvand, så det ikke siver ud i Nissum Bredning. Der foretages kontrolmålinger i ca. 90 kontrolboringer og dræn, og der oppumpes afhængigt af nedbøren årligt 200-300.000 m³ forurenede grundvand, som renses på virksomhedens biologiske renseanlæg sammen med

virksomhedens processpildevand, inden det ledes ud i Vesterhavet. Det anføres i afgørelsen, at omkostningerne forbundet med påbuddene udgør i størrelsesordenen kr. 10 mio. om året – det er ikke muligt at fastlægge en tidshorisont for opretholdelsen af afværgeforanstaltningerne. Såvel overvågning som håndtering af forurenede grundvand er efter Miljøstyrelsens afgørelse overgået til offentlig indsats under jordforureningslovens kap. 3 – og dermed undergivet Region Midtjyllands kompetence.

2 Opsummering af Miljøstyrelsens afgørelse

Miljøstyrelsen har som nævnt i indledningen truffet afgørelse om, at Ringkjøbing Amts påbud fra 1981 og 1983 anses for efterlevet. Denne del af afgørelsen er truffet i Miljøstyrelsens egenskab af at være tilsynsmyndighed, og den kan ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Miljøstyrelsen har som led i ovennævnte vurdering tillige truffet afgørelse om at ophæve de vilkår fra ovennævnte påbud, som er skrevet ind i virksomhedens miljøgodkendelse. Denne del af afgørelsen er truffet i Miljøstyrelsens egenskab af at være godkendelsesmyndighed, og den kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Miljøstyrelsens afgørelse går på to ben. Det ene ben indebærer en vurdering af, om påbuddene faktisk er efterlevet – dvs. teknisk og miljømæssigt. Det andet ben indebærer en vurdering af, om Ringkjøbing Amt oprindeligt havde hjemmel til at meddele påbud om afværgeforanstaltninger.

I forhold til, om påbuddene faktisk er efterlevet, synes Miljøstyrelsen at angive, at dette er tilfældet allerede fordi, at de nødvendige foranstaltninger efter påbuddene er etableret.

I forhold til hjemmelsgrundlaget er det Miljøstyrelsens vurdering, at Ringkjøbing Amtskommune ikke i 1981 og 1983 havde kompetence eller hjemmel til at påbyde afværgeforanstaltninger for stedfunden forurening i den dagældende miljøbeskyttelseslov.

Miljøstyrelsen vurderer herefter, at der ikke er hjemmel til at påbyde undersøgelser eller afværgeforanstaltninger i medfør af jordforureningsloven eller den gældende miljøbeskyttelseslov. Miljøstyrelsen har således vurderet, om de eksisterende kontrolmålinger samt oppumpning og rensning af forurenede grundvand kan påbydes opretholdt med hjemmel i gældende lovgivning. Vurderingen efter jordforureningsloven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3 Miljøstyrelsens vurdering af Region Midtjyllands høringssvar

Region Midtjyllands høringssvar har været fokuseret på hjemmelsproblematikken. Regionens argumenter har primært været, at der var hjemmel i den dagældende miljøbeskyttelseslov, og at Miljøstyrelsen

ikke som tilsyns- eller godkendelsesmyndighed i 1. instans kunne genoptage Ringkjøbing Amtskommunes afgørelser, herunder særligt 1981-påbuddet, når afgørelsen var stadfæstet af såvel Miljøstyrelsen (1982) som Miljøankenævnet (1983). For begge påbud særligt i fraværet af nye faktuelle oplysninger.

Miljøstyrelsen har afvist Region Midtjyllands argumenter.

I forhold til hjemmelsproblematikken afvises, at der i almindelighed var hjemmel til at påbyde genopretning af den hidtidige tilstand i den dagældende miljøbeskyttelseslov. Miljøstyrelsen er af den opfattelse, at lovgiggørelse af ulovlig udledning er sket, når udledningen ophører. Skaden som følge af den ulovlige udledning anses, må det forstås, ikke som en del af den ulovlige tilstand, som tilsynsmyndigheden skal foranledige lovgiggjort.

Miljøstyrelsen har desuden afvist, at Ringkjøbing Amtskommune var den relevante tilsynsmyndighed, idet amtskommunen efter Miljøstyrelsens opfattelse alene var begrænset til at påse overholdelsen af miljøgodkendelsen, mens tilsynet med miljøbeskyttelsesloven i almindelighed tilkom primærkommunen.

I forhold til Miljøstyrelsens genoptagelse af amtskommunens påbud er Miljøstyrelsen enig med Region Midtjylland i, at Miljøstyrelsen ikke kan ændre de oprindelige påbud. Miljøstyrelsen er imidlertid af den opfattelse, at Miljøstyrelsen alene foretager en revurdering af amtskommunens revurdering af miljøgodkendelsen fra 2006, og at Miljøstyrelsen har saglig kompetence at gennemføre en sådan revurdering.

4 Vurdering af Miljøstyrelsens afgørelse

Indledningsvist bemærkes, at der er tale om en afgørelse med en meget høj grad af juridisk kompleksitet, der rækker mange år tilbage i tiden, og at de mange såvel historiske som juridiske aspekter tilsammen fører til, at det er vanskeligt at nå til en konklusion, som ikke er behæftet med en vis usikkerhed.

Miljøstyrelsen har behandlet sagen grundigt, og afgørelsen må anses som udtryk for styrelsens – og dermed statens retsopfattelse – på området. Efter vores opfattelse er der i forhold til visse elementer tale om grundlæggende mangel på forståelse for bestemmelsernes anvendelse i praksis.

4.1 Afgørelsens faktuelle grundlag

Det ligger uden for en egentlig juridisk vurdering at fastslå, om Ringkjøbing Amtskommunes påbud fra 1981 og 1983 faktisk må anses som efterlevet.

Vi finder dog anledning til at bemærke, at det efter vores opfattelse forekommer forfejlet, når Miljøstyrelsen tilsyneladende anser den blotte etablering af afværgeforanstaltninger som tilstrækkeligt, og at

påbuddene således anses som efterlevet, selvom det miljømæssigt er nødvendigt at opretholde afværgeforanstaltningerne for at undgå, at der siver forurenede grundvand ud i Nisum Bredning. Det forekommer åbenbart, at påbuddene efter deres indhold ikke er efterlevet, hvis det er nødvendigt at opretholde afværgeforanstaltningerne for at opfylde påbuddet. Det savner grundlæggende mening at anføre, at påbuddene kan anses for *efterlevet*, hvis den egentlige baggrund for resultatet i Miljøstyrelsens afgørelse er, at der efter styrelsens vurdering ikke var hjemmel til at påbyde foranstaltningerne som sket.

Det kan give anledning til overvejelse, om den valgte fremgangsmåde/formulering er begrundet i ønsket om at undgå et muligt erstatningsansvar, som Miljøstyrelsen som led i kommunalreformen har "arvet" efter Ringkjøbing Amtskommune. Hvis virksomheden pga. manglende hjemmel ikke kunne tilpligtes at udføre afværgeforanstaltningerne, er virksomheden uretmæssigt påført omkostninger hertil. Højesteret fastslog i den såkaldte Rockwool-dom, at Rockwool var berettiget til erstatning for afholdte omkostninger til opfyldelse af et af Miljøstyrelsen meddelt uhjemlet påbud.¹

4.2 Hjemmelsproblematikken

Miljøstyrelsen og Region Midtjylland er enige om, at der ikke i miljøbeskyttelseslovens § 41 er hjemmel til at meddele påbud om afværge af stedfunden forurening. Bestemmelsen, som anvendes til ved påbud at regulere den løbende drift af godkendelsespligtige virksomheder, herunder navnlig i forbindelse med revurdering af eksisterende miljøgodkendelser, modsvarer imidlertid ikke 1-1 den hjemmel, som Ringkjøbing Amtskommune angav som hjemmel for påbuddene i 1981 og 1983. Derom er der også overvejende enighed mellem Miljøstyrelsen og Region Midtjylland.

Uenigheden opstår i spørgsmålet om rækkevidden af miljøbeskyttelseslovens hjemler, før det pr. 1. januar 1992 eksplicit bliver en del af miljøbeskyttelseslovens ordlyd, at der kan påbydes genopretning af den hidtidige tilstand. Det er vores opfattelse, at en sådan hjemmel bestod forud for 1. januar 1992, og at der er klare holdepunkter for dette i såvel miljøbeskyttelseslovens forarbejder som håndhævelsesbetænkningen fra 1983, som udgør fundamentet for håndhævelse af miljølovgivningen den dag i dag.

Miljøstyrelsen er enig med Region Midtjylland i, at virksomheden har forårsaget en forurening i strid med § 11 i den dagældende miljøbeskyttelseslov. Miljøstyrelsens vurdering er imidlertid, at virksomhedens overtrædelse blev fysisk lovliggjort, da den ulovlige udledning ophørte, og at der ikke var hjemmel til at påbyde genopretning af den ulovlige tilstand. Dette selvom håndhævelsesbetænkningen anfører, at *"Fysisk lovliggørelse på grundlag af et konstaterende lovliggørelsespåbud vil normalt omfatte en tilbageføring af den fysiske tilstand til den, der bestod før ulovligheden blev begået, såfremt dette overhovedet er muligt."*

¹ U.1991.674H.

Det er således vores klare vurdering, at Miljøstyrelsens retsopfattelse på dette punkt er forkert, og at den hviler på en utilstrækkelig argumentation uden holdepunkter i relevante retskilder.

4.3 Kompetenceproblematikken

4.3.1 Ringkjøbing Amtskommunes kompetence som tilsynsmyndighed

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at Ringkjøbing Amtskommune på aftaleretligt grundlag med primærkommunen var tilsynsmyndighed for virksomheden, men at Ringkjøbing Amtskommunes kompetencer var begrænset til påbud om *"forebyggelse og imødegåelse af forurening"*.

Det er endvidere Miljøstyrelsens vurdering, at den retlige ramme for aftaleretlig overdragelse af tilsynskompetencen fra primærkommunen til amtskommunen ikke omfatter muligheden for at meddele påbud om afværge af stedfunden forurening.

Det er vores vurdering, at formuleringen *"imødegåelse af forurening"* ikke udelukker påbud vedrørende stedfunden forurening, og at det fremgår af hjemmelsgrundlaget for den aftaleretlige overdragelse af tilsynskompetencen, at det er tilsynet med lovens overholdelse, som kan overdrages til amtskommunen. Efter vores vurdering er det således den almindelige tilsynskompetence, som primærkommunen overdrog til Ringkjøbing Amtskommune på aftaleretligt grundlag.

Eftersom det fremgår af lovbemærkningerne til miljøbeskyttelsesloven, at *"Den myndighed, der administrerer en lov som 1. instans, har allerede efter gældende uskreven ret en pligt til at søge et konstateret ulovligt forhold lovliggjort"*, er det vores klare opfattelse, at Ringkjøbing Amtskommune ved at overtage tilsynskompetencen fra primærkommunen også overtog retten og pligten til at søge det ulovlige forhold lovliggjort, herunder kompetencen til at påbyde genopretning af den hidtidige tilstand.

Det er derfor også vores vurdering, at det er forkert, når Miljøstyrelsen anfører, at Ringkjøbing Amtskommune ikke havde kompetence til at meddele påbuddene i 1981 og 1983.

4.3.2 Miljøstyrelsens genoptagelse af påbuddene henholdsvis revurdering af miljøgodkendelse

Miljøstyrelsen er enig med Region Midtjylland i, at Miljøstyrelsen ikke har kompetence til at genoptage påbuddene fra 1981 og 1983. Miljøstyrelsen deler imidlertid ikke Region Midtjyllands opfattelse af, at den delvise overførsel af påbuddene fra 1981 og 1983 til miljøgodkendelsen ved Ringkjøbings Amts revurdering i 2006 ikke har selvstændig retlig betydning.

Efter det oplyste blev der ikke efter revurderingen i 2006 foretaget indholdsmæssige ændringer i de afværgeforanstaltninger, som blev etableret som følge af påbuddene fra 1981 og 1983. Det kan derfor give anledning til undren, at Miljøstyrelsen anfører, at *"Der er tale om helt nye formuleringer/vilkår med ny/anden betydning."*

Det ligger uden for en juridisk vurdering af vurdere den faktuelle forskel på 1981 og 1983-påbuddene i forhold til 2006-revurderingen, men på det foreliggende grundlag må det i lyset af den uændrede fremgangsmåde fra 2006 og frem lægges til grund, at der ikke er nogen indholdsmæssig forskel på de oprindelige påbud og 2006-revurderingen, og at der derfor i 2006 er tale om en videreførelse af de oprindelige påbud.

Den afgørende uenighed på dette punkt er, om der i 2006 indholdsmæssigt, herunder særligt teknisk set i forhold til omfang eller drift af de etablerede afværgeforanstaltninger, ændres på virksomhedens forpligtelser set i forhold til de oprindelige vilkår. Hvis dette ikke er tilfældet, er Miljøstyrelsens afgørelse efter vores vurdering forkert, idet Miljøstyrelsen i givet fald i realiteten genoptager påbuddene fra 1981 og 1983.

4.4 Miljøstyrelsen afgørelse om ikke-påbud

Det er efter vores vurdering korrekt, at der ikke kan meddeles påbud om opretholdelse af afværgeforanstaltningerne efter jordforureningslovens § 40 og § 41 eller miljøbeskyttelseslovens § 69.

4.5 Sammenfattende

Grundlæggende er det vores opfattelse, at Miljøstyrelsen på afgørende punkter ikke forholder sig Region Midtjyllands høringssvar. Det skal bemærkes, at Miljøstyrelsen selv anfører, at man ikke i detaljer har taget stilling til alle udsagn i regionens høringssvar.

Miljøstyrelsen undlader at forholde sig til afgørende citater fra lovbemærkninger, som tydeligt understøtter regionens argumentation. Miljøstyrelsens behandling og afvisning af regionens høringssvar baserer sig desuden i vid udstrækning på en opfattelse af såvel faktum som jura, som må betegnes som utilstrækkelig, ligesom vurderingen i nogen udstrækning forekommer tendentiøs. Dette gælder bl.a. konstaterende udsagn, som ikke er nærmere begrundet – eksempelvis konklusionen om, at der er i 2006 er tale om nye vilkår med ny/anden betydning, selvom der i praksis ikke efter 2006 skete ændringer i forhold til det oprindeligt påbudte.

Det således vores opfattelse, at Miljøstyrelsens afgørelse på en række afgørende punkter er forkert.

Det skal dog bemærkes, at retspraksis viser, at miljømyndighederne gennem tiden har strækket hjemmelsgrundlaget videre end, hvad domstolene vurderede, at der var hjemmel til. I det foreliggende tilfælde er der imidlertid tale om, at en forurener er blevet påbudt at afværge følgerne af en ulovlig udledning. Det er os bekendt ikke fastslået i retspraksis, at en forurener ikke før 1. januar 1992 kunne påbydes at afværge den forurening, som forureneren har forårsaget.

5 Regionens retlige handlemuligheder

5.1 Klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

På de centrale punkter er Miljøstyrelsens afgørelse truffet med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, som ikke kan påklages, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 3. Dette gælder spørgsmålet om, hvorvidt påbuddene fra 1981 og 1983 kan anses for efterlevet, herunder i realiteten spørgsmålet om hjemmel og Ringkjøbing Amtskommunes kompetence som tilsynsmyndighed.

Afgørelsen om, hvorvidt revurderingen i 2006 skal tillægges selvstændig retlig betydning, eller der er tale om en videreførelse af 1981 og 1983-påbuddene, er truffet med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 41, som kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. miljøbeskyttelseslovens § 91, stk. 1. Klage har opsættende virkning, jf. miljøbeskyttelseslovens § 95, stk. 1.

Det er vores vurdering, at Region Midtjylland har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald, og regionen derfor er klageberettiget, jf. miljøbeskyttelseslovens § 98, stk. 1, nr. 2.

Klagefristen er **4 uger**, og den udløber derfor den **9. november 2021**. Det er muligt at indgive en klage med forbehold for at supplere klagen – i realiteten en foreløbig klage. Det er endvidere muligt at tilbagekalde klagen, hvis regionsrådet den 29. november 2021 beslutter, at der ikke skal indgives en klage.

5.2 Indbringelse af afgørelsen for domstolene

Som nævnt ovenfor kan de afgørende spørgsmål om hjemmel og kompetence ikke indbringes for Miljø- og Fødevarerklagenævnet, og det er følgelig forbundet med usikkerhed, om der kan opnås den fornødne stillingtagen til sagen ved klagenævnet. Det vil være muligt at indbringe denne del – eller realiteten hele afgørelsen – for domstolene. Det er vores vurdering, at Region Midtjylland i lyset af afgørelsens økonomiske konsekvenser for den offentlige indsats har søgsmålsinteresse.

Søgsmålsfristen er **6 måneder**, og den udløber derfor den **12. april 2022**. Det er muligt at udtage en stævning mod Miljøstyrelsen og anmode om at sagen stilles i bero på Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af en evt. klage.

Det bemærkes, at søgsmål som det klare udgangspunkt ikke har opsættende virkning, og at det efter vores vurdering ikke kan forventes, at domstolene vil tillægge et søgsmål opsættende virkning i den foreliggende sag.

6 Anbefaling

6.1 Klage

I lyset af ovenstående er det vores anbefaling, at der indgives en klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Derved opnås klagenævnets stillingtagen til, hvorvidt der retligt set var tale om en videreførelse af påbuddene ved revurderingen i 2006. Det vil være afgørende og forudsættes, at det kan påvises, at der ikke var nogen indholdsmæssig forskel på påbuddene i 1981 og 1983 henholdsvis revurderingen i 2006. I bekræftende fald forventes Miljøstyrelsens afgørelse at blive ophævet, og vilkårene vil dermed blive opretholdt.

Som nævnt ovenfor kan tilsynsafgørelser ikke indbringes for klagenævnet, og det kan derfor ikke forventes, at klagenævnet tager direkte stilling til gyldigheden af de i 1981 og 1983 meddelte påbud. Der er imidlertid rimelig grund til at forvente en indirekte stillingtagen til spørgsmålet, hvilket vi kan fremme ved klagens argumentation, ligesom en ophævelse af Miljøstyrelsens afgørelse vedrørende 2006-vilkårene bør føre til, at Miljøstyrelsen genoptager afgørelsens del om at anse påbuddene fra 1981 og 1983 for efterlevet. Efter omstændighederne kan en klage derfor være tilstrækkelig til at opnå, at påbuddene fra 1981 og 1983 bliver opretholdt.

Dette er imidlertid forbundet med betydelig usikkerhed, da det er muligt for Miljø- og Fødevareklagenævnet at beslutte sig for at tage stilling til udvalgte spørgsmål af betydning for den påklagede afgørelses gyldighed. Resultatet og rækkevidden af nævnets stillingtagen og Miljøstyrelsens vurdering af betydningen af nævnets afgørelse bliver således afgørende for, hvorvidt klagenævnets behandling af sagen vil være tilstrækkelig til at fastslå virksomhedens forpligtelse til at opretholde afværgeforanstaltningerne.

Derudover vil klage have opsættende virkning, hvilket i sig selv indebærer, at forureningen – indtil videre – ikke er undergivet Region Midtjyllands kompetence under jordforureningslovens kap. 3.

6.2 Søgsmål

I lyset af ovenstående er det – ud fra en streng juridisk vurdering – vores anbefaling, at Miljøstyrelsens afgørelse bør indbringes for domstolene. Som nævnt ovenfor er det usikkert, hvorvidt en klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet vil føre til en stillingtagen til de principielle spørgsmål i sagen.

Som det fremgår, er det vores vurdering, at Miljøstyrelsen på en række punkter har en forkert opfattelse af såvel faktuelle forhold som principielle juridiske spørgsmål, herunder navnlig vedrørende Ringkjøbing Amtskommunes kompetence og hjemmel til at meddele påbuddene i 1981 og 1983.

Det er vores forventning, at det ved bevisførelse, herunder syn og skøn, under en retssag kan fastslås, at de oprindelige påbud faktisk – dvs. teknisk og miljømæssigt – ikke er efterlevet. Det er endvidere muligt ved vidneførelse eller syn og skøn bevismæssigt at fastslå, at der ikke var nogen indholdsmæssig forskel på påbuddene i 1981 og 1983 henholdsvis revurderingen i 2006.² Det er desuden vores forventning, at vi ved domstolene kan opnå stillingtagen til de centrale retlige argumenter i vores høringssvar, som Miljøstyrelsen ikke har taget stilling til i afgørelsen. Endelig bemærkes, at Miljøstyrelsen med afgørelsen tilsidesætter en årelang praksis fra klageinstanser, hvilket bør være et væsentligt argument til støtte for regionens retsopfattelse ved sagens behandling ved domstolene.

Det er på den baggrund vores vurdering, at det er sandsynligt, at domstolene vil fastslå, at Miljøstyrelsens afgørelse er behæftet med væsentlige retlige mangler, og at afgørelsen derfor må tilsidesættes som ugyldig.

Det skal dog bemærkes, at der er tale om en sag med en kompliceret faktisk og juridisk historik. Afgørelsen har vidtrækkende retlige og økonomiske konsekvenser, og det må derfor lægges til grund, at Miljøstyrelsen har gjort sig grundige overvejelser. Selvom vi ikke er enige med Miljøstyrelsens vurdering, og det er vores forventning, at domstolene vil tilsidesætte Miljøstyrelsens afgørelse, må det nødvendigvis understreges, at der vil være en betydelig procesrisiko, herunder i lyset af resultatet af et evt. syn og skøn, som kan være afgørende for sagens udfald. Derudover er der tale om en principiel sag, hvor domstolene ikke tidligere har taget stilling, og hvor der er fortolkningsbidrag til støtte for begge parter standpunkter.

Afslutningsvist skal i denne sammenhæng bemærkes, at det vil være forbundet med et betydeligt tids- og ressourceforbrug at føre sagen, som dog i lyset af sin særdeles principielle karakter og væsentlige

² Dette kan muligvis fastslås som led i klagesagen, og syn og skøn vil i givet fald kunne undlades i retssagen.

samfundsmæssige rækkevidde må forventes at starte i Vestre Landsret, jf. retsplejelovens § 226. Hvis Miljøstyrelsen taber, må sagen endvidere forventes indbragt for Højesteret, jf. nærmere nedenfor.

6.3 Tidshorisont og omkostninger

6.3.1 Klagesag

Indbringelse af en klage for Miljø- og Fødevareklagenævnet indebærer et klagegebyr på kr. 1.800. Udarbejdelse af klage samt besvarelse af indlæg og sagens håndtering i øvrigt forventes at andrage i størrelsesordenen kr. 30.000, ex. moms.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i Miljø- og Fødevareklagenævnet er pt. opgjort til 6,8 mdr. Det er vores forventning, at en sag af denne karakter vil medføre en sagsbehandlingstid i størrelsesordenen 12-18 mdr.

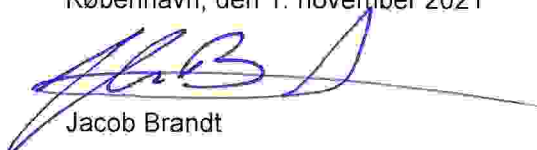
6.3.2 Søgsmål

Retsafgift udgør kr. 3.000. Det er vanskeligt at anslå omkostningerne forbundet med retssagsførelse. Dette afhænger bl.a. af antallet og omfanget af modpartens skrifter, honorar til skønsmand ved syn og skøn samt processuelle spørgsmål, der opstår undervejs.

Det er vores forventning, at førelse af retssag i ved landsretten i første instans vil andrage i størrelsesordenen kr. 300.000, ex. moms. Hertil kommer evt. et honorar til skønsmanden, som afhænger af skønsetemaets udformning og omfang. Tidshorisonten anslås til ca. 2 år fra sagens anlæg til dom foreligger.³

Det er vores forventning, at førelse af retssag ved Højesteret i anden instans vil andrage i størrelsesordenen kr. 500.000, ex. moms. Tidshorisonten anslås til ca. 2 år fra sagens anlæg til dom foreligger.

København, den 1. november 2021

Jacob Brandt

³ Hvis sagen anlægges inden søgsmålsfristens udløb med anmodning om at blive sat i bero på klagesagens afgørelse, regnes den anslåede tidshorisont fra det tidspunkt, hvor sagen fremmes.